

N:o 84.

Af Herr A. Gumælius: Om enahanda kreditivrätt i Riksbanken för s. k. folkbanks som den, hvilken nu är sparbankerna medgifven.

År 1867 öppnades i Örebro den första Svenska folkbank, grundad i det närmaste på Schulze-Delitzschs frejdade system, som inom tvänne årtionden skänkt Tyskland mer än tusen folkbanks, hvilka i väsendtlig mån bidragit att förbättra de mindre bemedlade klassernas betryckta ställning och lemnat den lilla industrien ett väl behöfligt bistånd i dess kamp för tillvaron. För Örebro folkbank söktes Kongl. fastställelse å dess reglemente; men Kongl. Maj:t hänsköt frågan om sådan stadfästelses meddelande till sin Befallningshafvande i Örebro län, enär, enligt landshöfdingeinstruktionen, sparbanksreglementens pröfvande och fastställande tillkomma vederbörande länsstyrelse, och fann Kongl. Maj:t den tillämnade folkbanken böra betraktas såsom en sparbanksinrättning. På sådan grund blef Örebro folkbanks reglemente af länsstyrelsen fastställt, och likaledes lära folkbanks i Sundsvall och Gefle för sina reglementen, som äro nära bokstafliken lika med Örebro folkbanks, hafva vunnit stadfästelse af de respektiva länsstyrelserna.

Med bifogande af reglementet och Kongl. Maj:ts ofvannämnda skrifvelse ingick Örebro folkbank i början af år 1868 till Sveriges Riksbank med anhållan att, mot god säkerhet, få ett kreditiv sig beviljad på de vid kreditivers utlemnande åt sparbanker vanliga vilkor; och fann Riksbankens styrelse då skäligt bifalla denna framställning; men vid 1869 års riksdag inkom i riksbanksreglementets § 63 ett tillägg, hvilket, egentligen riktadt emot den stora och med Riksbanken täflande bankrörelsen, har träffat äfven de anspråkslösa folkbanks och främtagit dem utsigten att erhålla riksbankskreditiv, som för deras rörelse, i vida högre grad än för de vanliga sparbankernas, skulle vara en önskelig reserv.

Folkbanks, för så vidt de äro bildade efter Schulze-Delitzschs system, hafva till ändamål att, företrädesvis bland handtverkare och kroppsarbetare i städerna eller bland smärre jordegare och arrendatorer på landet, mottaga små besparingar och förränta desamma. Så långt äro de alltså i sjelfva verket sparbanker; men då dessa vanligen placera sina fonder såsom stående lån, afser folkbanken att äfven genom utlåning gagna inom sitt verksamhetsområde och i främsta rummet bland sina soli-

dariskt ansvarige delegare. Sålunda utlemnar Örebro folkbank redan nu, på sitt tredje verksamhetsår, vid pass 2,000 lån för året, af hvilka flertalet understiger 50 R:dr stycket — en utlåning, som ej torde böra betraktas såsom jemnbördig med de stora bankernas diskontering af tusental och tiotusental i sender. Folkbanksförvaltningen är under folkbankernas första år, tills de vunnit fast fot, gemenligen ställd på den yttersta besparing, i det gode medborgare gerna gemensamt draga bördan af en förvaltning, hvars gagnelighet en hvar plägar erkänna efter att om folkbankernas organisation och system hafva tagit kännedom. Man borde då föreställa sig, att äfven från det allmännas sida ett erkännande skulle få påräknas för folkbankerna, åtminstone så till vida att dessa, som jag skulle vilja kalla tvåsidigt verkande sparbanker, erhålla kreditivrätt, likasom deras högst lofvärda, men något mera ensidiga halfsyskon.

Dels till förmån för de få folkbanker, som redan finnas, dels för de flera, som man må hoppas snart skola här och hvar i landet uppstå, beder jag få föreslå följande ändringar i 1869 års reglemente för förvaltningen af Sveriges Riksbank, artikel 4, afdelning 2, § 63, momenten 1, 2 och 4:

Mom. 1. Kassakreditiv kunna beviljas de sparbanker och folkbanker, hvilka äro försedda med stadgar, stadfästade af vederbörlig myndighet, enskilda personer samt bolag, med undantag af sådana, som i större omfattning drifva bankrörelse med eller utan rätt att utgifva egna banksedlar. Kreditivtiden o. s. v.

Mom. 2. Inträdesafgiften bestämmes af styrelsen; sparbanker och folkbanker vare från inträdesafgift befriade.

Mom. 3. (Såsom förut.)

Mom. 4. Såsom kreditiv må beviljas högst 50,000 R:dr åt Stockholms stads sparbank, 20,000 R:dr åt Göteborgs sparbank och 10,000 R:dr för hvar och en af de öfriga sparbanker eller folkbanker, hvilka dertill anmäla sig, samt åt bolag högst 100,000 R:dr.

De följande momenten såsom förut.

Skulle emot den af mig föreslagna ordalydelsen invändning göras, underkastar jag förslaget villigt den ändring i form, som kan betinga framgång i sak.

Om remiss till Banko-Utskottet anhålles.

Stockholm den 26 Januari 1870.

Arvid Gumælius.
